

NOVINNE

Pobožen, družbeni, pismeni list za vogrske Slovence.
PRIHÁJA VSAKO NEDELO.

Godna Novin na leto je vsakoml na njegov naslov 8 K.
Skupno 4 deset vee 6 K.

Naročniki k Novinam brezplačno dobijo vsaki mesec
„Marijin List“ i na konci leta „Kalendar Srca Jezušovoga.“

Godna ednoga drebca je doma 10 flerov.

VREDNIK:

KLEKL JOŽEF

pleb. v Dolencih, NAGYDOLÁNY, Vasmegeye.

K tom! se mora pošilati naročnine i vsi dopis!i, ne
pa v tiskarno ali v Crenšovce.

Lastnik i izdajatelj Novin i Marijinoga
Lista je Klekl Jožef vp. pleb. v Crenšovcih, Cserföld, Zalamegye.

Govor pri blagoslavljanji križa v Ritkarovci.

L. Kr. Gdé je te prvi križ — na šterom je Jezuš mro — stao, tam zdaj cérkev stoji. Tá roma jezero-jezer katoličancov. L. K. Kama ste zdaj vi priromali: K tom! križi, štero je zdaj — po blagoslavljanji sveto mesto grátalo.

Jakob potúje vu Haran občino. Na poti ga noč zgrábi, vzeme eden kamen za vankiš, i tam je pod milov nébov spao. Gda spi, vidi edno lestvico, štera je od zemlé do nébe ségnola: vrkaj je stao Bog, po lestvici — gori i doli so pa angelje hodili.

Gda se pribúdi, pravi: „Zaistino, Bog je na tom mestu, i jas sam ne znao. To mesto — právi dale — je drúgo nikaj ne, kak Hiža Boža i vráta nebeska. Te kamen — na šteroga je oli vlejo — se naj Hiža Boža zové....“

L. Kr. Te križ, té kamen na šteroga je zdaj boži blagoslov razlejáni — naj bode edna mála Hiža Boža, to jeste: svéto mesto za molitev, gde angelje bodejo vaše molitve gori k Bogi nesli; doli pa prineséjo našoj žalostnoj dúši trošt i pomoč.

L. Kr. Mojzeš kak pašter vidi eden grm, šteri gori i ne zgori. Mojzeš ščé znati, kak je to, bliže ide i tú čúje reč Božo: „Ne hodi bliže; odvézi prlé z tvoji nog tvoj obúteo; ár mesto, gde stojiš, je svéto“. Te križ je zdaj tú svéto mesto grátalo.

Svéto mesto žele svéto oponášanje. To mesto more biti mesto za molitev: vrži doli, kak Mojzeš tvoj obúteo, to jeste: vrži tá greh ne hodi se se smiját, drúge motit, šimfat, se kázat: kakši gvant máš, kak si se počesala, nego poklekni i molí križanoga Jezúša. Mimo križa boš šo: moški doli klo- bük, ženske prékrižte se i pravte vsi:

Hvalen bode Jezuš Kristus ali molite: „Molimo te i blagoslávamo te, ár si z tém križom odkúpo té svejt.“

Mesto svéto žele svéto mišljenje, po- zelenje, guč, molitev i življenja.

*

Na konec smo prišli naše predge! Prlé kak sklenem predgo, povem, za- kaj je té križ gorpostávleni?

Bio je — poleg Sv. Pisma — po- top. Vu toj velkoj vodej vsaki prejde; samo Noe oстане i njegova familia. Gda voda tá miné, Noe oltár zida i áldov prikáže — zahvali Bogi, ka njega rejšo od smrti. Bogi se áldov, ta hvála dopádne i obečao, ka več nigdár ne de lústvo z potopom kaštigao.

Mati Cérkev to zná i záto dá pri Sv. meši praviti: (Deo gratias) Bog plati. I etak speva mešnik (gratias agamus Domino Deo nostro) Dajmo hválo Gospodi Bogi našemi.

Zakaj te križ tú stoji. Tá pobožna hiža tú, gde je edna kotriga z té fa- milije skoro smrt strpela i po božoj pomoči srečno se rejšila od smrti — dála križ gorpostaviti. Z tém dobrim činjenjom šče tá familia pobožna — Deo gratias — Bog pláti praviti za svéto, božo pomoč, obrambo.

Dráge Dúše mi tú zá prijéte dáre dostakrát pravimo Deo gratias.

Križe ne mre vsaki postaviti, nanč ne trbe. Záto z rečjov pokázati, z živ- lenjom pa dati hválo Bogi. Zahvalno dúšo Bog rad má i tákšoj dúši ešče več dá. Jezušovo Srcé pomagaj nam križe naše lúbiti, pri križi na svétom mestu sveto se oponásati zahválni biti za dáre prijéte. Amen.

Bojna.

V Albaniji so se naše čete v novo brambno linijo preselile. Na zahodnom bojišči so francozi nemce v

ednom mestu nazaj porinoli. — Nemš- ki kancler je govorio. Čeli svet zna, je pravo, da se mi ščemo zmiriti, nego sovražniki nas ščejo zaničati. Záto smo prisiljeni dalje se bojúvati. — Nemški državni tajnik zúnanjih reči pl. Küh- lmann je odstopo. Velenemci so ga sovražili, da se je zavzeo za mir. Nje- gov naslednik pl. Hintze.

Hindenburg pravi, ka ne more na ednom bojišči vkúp potegniti celo armado. Ne mogoče telko moči vkúp spraviti, da bi na celom fronti napadali. Zdaj, kda edno bitje 8 dni trpi, túdi je potrebno, da človek malo k zraki pride. Američki vojaški minis- ter pravi, da so že više eden milijon lúdih poslali na francuško bojišče. Zdaj vu američkoj armadi slúži 160 jezer častnikov i 3 milijonov vojakov. Wil- son pravi: Veliki rekord smo dose- gnoli. Veselje lahko napuni državo, da s takšov močjov se borimo za sloboš- čino.

15. jul. Na zahodnom bojišči je na- pado sovražnik i vu maloš širini je vdoro vu nemške postojanke. Pri Re- jmsi so nemci vdrli vu francoške pos- tojanke. — Na Ruskom so čeho-slo- vaške čete pozajele Kazin. Čehoslovaki dosta penez majo.

16. Jul. Nova nemška ofenziva na zahodnom bojišči. Napadali so okoli Reimsa. Angluši pravijo, da od Reim- sa na izhod so nemce goristavili, nego na zahod so vu več mestah nemci vodo Marne prekstopili. Na taljanskom bo- jišči topovski boji. Taljani so močno napadali.

17. jul. Na taljanskom bojišči na iz- hod od Asiago sta dve angluškive stot- nije začasnovdrle vu naše jarke. Vó smo je zbili. — Nemški napad 15. ju- lija na zahodnom bojišči je stro fran- cuško protistanje. Nemški pešaki so tak hitro nasledúvali topovski ogenj,

da so francoze zašobatili v njihovih pod zemelskih postojankah prvle, kak bi mogli vöpriti. Sto pa sto se je njih moglo podati.

18. jul. Francozi so napadali. Svičarski časniki pišejo, da je prišo hip svetovne bojne, kda od oboje strani vse v bitje vržejo, ka li majo.

19. jul. Na zahodnom so francozi začnoli proti ofenzivo. Posrečilo se je njim v ništernih mestah v postojanke pešakov i topničanov vdreti i nemško linijo nazaj porinoti. — Armada, štera prek Sibirije proti bolševikom ide, stoji iz 25 japonskih, 4 američkih i iz ništernih kitajskih divizij. — Taljanski generalni štabni šef Diaz pravi, da najbližanji tjedni odločilni bodeja glede taljanske vojne cilje. Tak se vidi, taljani se pripravljajo na ofenzivo.

20. jul. Na Tirolskom se je bitje oživelo. Na Monte Vavent smo mogli edno mesto taljanom prek püstiti. V Albaniji se je novo bitje začnolo. Na zahodnom bojišči med Aisne i Courcy francozi močno napadajo, njihove pancerne kola so prišle v nemške postojanke Nemci so svoje čete nazaj potegnoli pri vodi Marne. — V Sibiriji nemški i avstrijski vlovleni so napadali češko brigado. Taljani so z zraka bombe metali na Antivari, Pulj, Lagosta i Kotor (Cattaro). Novine pišejo, da so zdaj zaistino morili cara. Priblažavale so se češke čete v Jekaterinburg, ne so njim šteli cara živoga prek dati, kjer bi znali cara znovič za vladara postaviti.

Dom i svet. — Glási.

Klekl Andraš, krajnčki riftar je 13. julija mro. Star je bio 51 let. Najstarejši sin, kak vojak, je ravno doma bio na dopüsti. Pokopanje je bilo 14. julija.

Fartek Ferenc z Kúzdoblanja je pri Piave teško ranjeni bio v noči od 21. do 22. junija.

Poštarica Rigo Sidonija je predstavljena iz Dolenc v Križavce. V Dolenci je začasno za poštarco postavljena Singer Anuš.

Tobak. Železna županija je dobila 240,000 zavitkov tobaka. Tobak se razdeli med gospodarskov držinov i delavcami. Kde pa majo kmetovje svoj del?

Rekvizicija živine. Pri drugoj rekviziciji so malo podignoli ceno. Samo eden del živine dobi vojska, vse drugo odide v Austrijo i na Nemško, gospodarje Železne županije znovič prosijo, da se cena naj zdigne, razloček pa pri

prvih rekvizicijah naj nazaj plačajo gospodarom.

Toča. 16. julija je v Dolence velki slap prileto, toča je tüdi začnola iti, nego samo ništerne minute. Kvara ne včini. Stari lüdje ne pomlijo tak velikoga leda, kak je kapo. V novogračkoj (Németujvár) okrajini je vdarila v Barátfalva, Óbér, Szenteleki, okoli Monostra, v Otkovci, v Farkasovci, na Čretneki. Led je ležo na višini 30—35 cm. Kapala je toča, kak kokošeče jajce.

Tuba Leo jürjenski kaplan je predjani v Kupfalva za plebanoša, na njegovo mesto je poslani za kaplana Dr. Székely László. V Soboto je poslani za kaplana Winter Jurij, v Dobrovnik pa Gryneus Jurij.

Cena ranih jabok edna kila 200—250 fil, grüšek 250—300 fil do 31. julija. Jesenske slive meterski cent ščejo plačati 40 kor, rane slive pa za 28 koron.

Magyar Általanos Hitelbank je slugo Gerula Janoša s ednim častnikom v Wiener Bankverein poslo, nesla sta 200 falatov papirnatih jezerk. Sluga je odskočo s penezami. Znajo broj na jezerkah, tat de je žmetao nüco.

Novi pov na gospodarsko potrebo se samo do 15. oktobra da küpiti na nakaznico (beszerzési utalvány), štero veško poglavarstvo vöpostavi. Samo v vesi se da küpiti. Či v vesi ne ga za dosta silja, gospodarska (za semen, za živino) potrebčina se vküp spiše i se pošlje k Vojnomi Povi. Či se na gospodarsko potrebčino zvün vesi da küpiti silje, te znamkar ešče se bolje da küpiti na domačo potrebčino, za krüh.

Odredba od krmljenja svinj. Mali župan (alispan) Železne županije je odredo, da na svoj račun vsaki lahko edno svinjo krmi, nego more prvle zglasiti. Na dve svinji vesko poglavarstvo, od dveh više pa že okrajno glavarstvo da dovoljenje. Či je stoj včaši dovoljenje dobo na krmljenje, zabaditi samo teda njemi je slobodno, či na to dovoljenje dobi.

Vsaka hiša dobi konce? Pravijo, da že telko koncov je, da vsaka hisa dobi 50 metrov čarnih i 50 metrov belih koncov. Konci do se delili na izkaznice (cedale). Ve mo že vidli, či v naše vesnice pridejo konci?

Iz ruskoga vojnoga ujetništva se je vrnilo že pol milijona vojnih ujetnikov. Tisti, ki se še ni so vrnili, bivajo većinoma v Sibiriji, a se od tam ne morejo vrniti, ar se položaj v Rusiji se ni pojasnio. Izplačüvanje pristojbin so tak uredili, da more vsaki dobiti, šteri se vrne, svoje popolne pristojbine.

Na podporo Marijinoga lista je dao Kostrič Mikloš pp. 106. z Markovec. Bedič Jožefa žena z Búdinac 2 k. Vdobljeni so penezi vojaka Vohar Ignaca 3 k.

Pöšta. L. Anton. Ne veš ti, ka ešče v bojni ne slobodno žitek v nevarščino postaviti? Ziv. J. R. Ošwiecim. Piso sam. Večim. Potrpljivo čakajte, že pridejo Marijini Listi.

Sleparija.

Ništerne leta so na vse kraje »špiritisti* dühe zazavali, šteri so, prej, po stoli klonkali i tak odgovor davali, vsakojačke reči se pa ta lüčali. V prostori celo okmičenom se je skazala ob prvim mrtveča glava, potem je prišla bela dekla, v zraki ste se gibale eden čas, potem ste minole. Komedijs Dickson je čemerem bio na špiritiste: razložo je to celo čüdno prikazanje. Prostor pač celo okmičeni more biti, potem notri stopi eden mož v čarno süknjo zamotani, šteri v svojih rokah drži mrtvečo glavo i prikazen: edno bábo z velikim šlejerom, šteri potem v rokah moža plešejo, kak se njemi vidi.

Komedijske v Indiji, zvani fakiri, tüdi dosta znajo.

Amerikanski inželer Dittmar je v Egiptomi nazoči bio pri ednoj takšoj komediji.

Fakir si je ob prvim okrožo mesto okoli sebe na 20 metrov prekvreza. Na sredo se je on postavio. Prek okroga je nišče ne smeo stopiti. Proti večari je začno svoje komedije.

Fakir je pokazao eden štrik. Tri metre je dugi bio. Štrik je lepo vküper zmoto pa ga vujškar lüčo. Štrik je v zraki ostano, liki bi se obesio. Slednja vitra je bila na zemli, ovo je pa tak lepo v zraki stalo, liki kača.

Potem je fakir iz ednoga korbla opico naprej potegno, štera je po štriki gori pa doli plazila. Kak je opica na zemlo prišla, zgrabo je fakir za spodnji del štrika, šteri je na to lepo vküper seo.

Te štrik tak more spleteni biti, da, kak se gori lüči, v zraki obrtdne.

Konec.